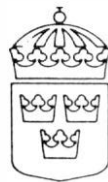

Motion till riksdagen

1987/88:U501

av Anita Bråkenhielm (m)

om de mänskliga rättigheterna i Rumänien

Mot.
1987/88
U501 – 504

Respekten för de mänskliga rättigheterna, såsom de definieras i FN-dokument och i Helsingforsöverenskommelsen från år 1975, är beklämnande dålig i många länder. Inte minst gäller detta i de kommunistiska diktaturerna.

Ett av de länder där förhållandena är allra sämst, inte minst med tanke på landets historia som en del av Europa och som signatär inte bara till FN-stadgan, utan också till Helsingforsöverenskommelsen, är Rumänien.

Rumäniens oförmåga att iakttaga ens de mest elementära mänskliga rättigheter fick en levande illustration och kom oss nära under förra året, då svenska folket kunde följa Anna-Lisa Stoicans kamp för en så självklar sak som att få återförenas med sin make. Att hennes tålmodiga väntan kröntes med framgång måste tillskrivas främst hennes egna ansträngningar men också det faktum att hennes fall väckte betydande uppmärksamhet och att påtryckningar kunde utövas av privatpersoner, politiska kvinno- och ungdomsförbund och av svenska officiella myndigheter, liksom att svenska media intresserade sig för henne.

Ett stort antal människor lider på samma sätt men glömda och i tysthet.

De rumänska folken – för de är flera – har under senare år fått lida av ett allt mer hänsynslöst förtryck under en diktator, som med nepotism och terror driver sitt land, tidigare ett blomstrande jordbruksland med starka kulturella band både mot öster och väster, in i fattigdom och skräck.

Tysk- och ungerskspråkiga minoriteter, liksom kyrkor, både den dominerande bysantinska och de protestantiska minoritetskyrkorna, har fått sina möjligheter att verka på sina egna språk, bevara sin egen kultur och utöva sin religion kringskurna. Det rapporteras hur gamla arkitektoniskt och religiöst mycket värdefulla kyrkor rivs i namn av sanering, ungerskspråkiga biblar beslagstas och används som toalettpapper, och om hur radiosändningar på minoritetsspråk inskränks.

Inför 1979 års generalförsamling i FN deklarerades t. o. m. officiellt av Rumäniens representant inför kommittén för de mänskliga rättigheterna t. ex. att rättegång inför lyckta dörrar hålls vid brott mot "socialistisk moral" ett uppenbarligen vitt begrepp, som innefattar all opposition eller alla former av oliktankande jämfört med regimens politik.

Sedan dess har situationen uppenbarligen blivit allt sämre. Amnesty International rapporterar 1986 om långvariga fängelsestraff för människor

som delat ut biblar, hållit andakter med sina arbetskamrater eller enbart yttrat sig kritiskt om regimen. Personer som ansökt om utresevisum trakasseras och namngivna människor, som uppmanat förföljda att klaga hos vederbörande myndigheter, har själva häktats och utan dom hållits fängslade under varierande tider.

Misshandel, även till döds, av samvetsfångar har rapporterats och i flera fall där Amnesty begärt utredning och svar från officiella myndigheter, har över huvud taget inga svar givits.

Inofficiella rapporter till mänskliga rättighetsorganisationer berättar om kränkande undersökningar av unga kvinnor som regelbundet kontrolleras för att, om de skulle vara gravida, tvingas fullfölja sina graviditeter. Den illegala abortfrekvensen i Rumänien, där preventivmedel är förbjudna, rapporteras trots denna djupt integritetskränkande och skymfande kontroll, vara mycket hög.

Rumänien har utöver att landet förbundit sig till FN-stadgan och FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, också ingått överenskommelsen i Helsingfors mellan staterna i den europeiska säkerhetskonferensen. Men efterlevnaden av de konventioner man skrivit under tycks minst sagt vara bristfällig.

Från svensk sida bör göras allt för att aktualisera sådana brott. Det har visat sig, att slutna diktaturstater av Rumäniens typ ibland är känsliga för internationella påtryckningar.

Riksdagen har i utrikesutskottets betänkande 1987/88:4 uttalat, att det är angeläget att regeringen utnyttjar de möjligheter som finns att påtala systematiska kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Som exempel nämns ESK och de tematiska undersökningar, som FN:s Kommission för de mänskliga rättigheterna kan utföra.

Enligt min mening bör regeringen också undersöka möjligheten att i FN aktualisera en speciell rapport om de mänskliga rättigheterna i Rumänien på samma sätt som sådana rapporter gjorts om olika latinamerikanska stater, Iran och Afghanistan. Möjligheten att få gehör för en sådan undersökning av förhållandena i Rumänien bör ha ökat sedan ett visst nytt intresse för denna typ av frågor demonstrerats av den ledande kommuniststaten, Sovjetunionen. Om detta intresse verkligen är genuint, bör samma motstånd som tidigare mot att påtala missförhållandena hos stater inom östblocket inte vara för handen hos den ledande paktstaten.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna att i FN aktualisera en särskild rapport om efterlevnaden i Rumänien av FN:s konventioner och deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Stockholm den 12 januari 1988

Anita Bråkenhielm (m)